

TÜRKİYE VE JAPONYA'DA ÜNİVERSİTELER İLE ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLARA ÖĞRENCİ SEÇİMİ

Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU*

Bu makale, Türkiye ve Japonya'da üniversiteler ile öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçimini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, önce Japonya'daki, sonra da Türkiye'deki durum verilmektedir. Ayrıca iki ülkenin söz konusu kurumlara öğrenci seçimindeki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılmaktadır.

Japonya'da Üniversitelere Öğrenci Seçimi

Japonya'da tüm üniversite ve yüksekokullara öğrenci seçimi, Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanlığı'nın koyduğu standartlara göre yapılır. Başvuran öğrenci, ortaöğretim diploması ve okul yöneticilerinin raporları ile giriş sınavı temel alınarak seçilir. Bu adayların 12 yıllık örgün eğitimden geçmiş olmaları gerekir.

1978'de üniversite sınavına giden öğrencilerin % 34.4'ünü "ronin" denen; liseden mezun olmuş, ancak istediği üniversiteye girememiş öğrenciler oluşturmaktadır. Japonya'da, tıpkı liselerdeki gibi, belirli üniversitelere girmek için başvuran öğrenci sayısı oldukça fazladır. Ayrıca yükseköğretim kurumlarına yapılacak başvuru sayısında bir sınırlama yoktur ve adaylar her yıl başvurularını yenileyebilirler. Bu yüzden bazı üniversitelere başvuru sayıları, kayıt kapasitelerini bir hayli aşmaktadır. Bu oran, üniversiteye giren öğrenci sayısından yaklaşık yedi kat fazladır (Monbusho, 1978; Passin, 1972, 1965; Unesco, 1982). "Sınav Cehennemi" (Shiken Jigoku) adı verilen üniversiteye giriş sınavı, şiddetli bir yarışmayı gerektirdiği gibi, çok uzun da sürebilir. Japon öğrenciler, yükseköğrenime giriş sınavını kazanabilmek için, en az iki yıl harcama olasılığını göze alırlar. Sonuç olarak başvurularının üç ile beş yıl sürmesi de az görülen bir olay değildir. Nitekim 1977 yılı ortalamalarına göre, bir öğrenci bu sınavlara en az beş kere girmiştir (Bowles, 1967; Eurich, 1981; Güvenç, 1983; Sumiya, 1971).

Japonya'da üniversitelere giriş çok güç olduğu için, lise öğrencileri, sınavlardan çok önce "juku" adı verilen ve öğrencileri sınavlara hazırlamayı

* Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

amaçlayan özel kurumlara gitmektedir. Yükseköğretime girebilmek için, öğrencilerin % 90'ı jukulara devam etmekte ve günde yaklaşık üç saat eğitim görmektedir (Japon Pictorial, 1986; Kohen, 1982; Shimahara, 1985).

Japon ulusal ve yerel üniversitelerinin seçme yöntemi şöyle özetlenebilir:

1. Öğrencinin isteği ve öğretmenin rehberliği doğrultusunda başvurulacak yüksekokul ya da ünivesite saptanır.

2. İlk aşamada, tüm adaylar, Üniversite Giriş Sınavları Ulusal Merkezi tarafından hazırlanan "Ortak Başarı Testi"ne girer. İlk kez 1979'da uygulamaya konulan bu test, adayların lisede kazandıkları genel ve temel akademik bilgiyi nesnel bir biçimde ölçmeyi amaçlamaktadır. Bütün ulusal ve yerel üniversitelere başvuran adayların girmek zorunda oldukları bu testin, lise programlarının çok ötesine geçen içerik ve güçlükteki hazır bulunmuşluğu ölçmesi de beklenmektedir. Beş alandaki bilgiyi ölçen bu test, Japonca, Sosyal Bilimler, Matematik, Doğal Bilimler ve Yabancı Dil sorularını içermektedir.

3. Her ulusal ve yerel üniversite, bu sınavı başaranları bir de kendi hazırladığı ikinci aşama sınavlarından geçirir. Bu sınavlar, derselere dayalı başarı testleri, pratik bilgiyi ölçen testler, mülakatlar, kısa kompozisyonlar gibi ölçme araçlarından oluşur.

4. Öğrenciye ait kayıt ve belgeler, her üniversite tarafından kurulan sınav komisyonlarına sunulur. Bunlar; okul başarı durumu, davranış özellikleri, fiziksel sağlık durumu ve devam çizelgesini içeren türden belgelerdir.

5. Her üniversitenin giriş sınavı komisyonu, "Ortak Başarı Testi" ile iki aşama sınavları sonuçlarına ve sunulan belgelere bakarak adayları belirler ve ilan ederler (Akarsu, 1986; Monbusho, 1987; Kohen, 1982; Unesco, 1982).

Özel üniversitelerle tüm yüksekokullar tek aşamalı, ayrı bir sınavla öğrenci alır. Her üniversite ve yüksekokulun giriş sınavları ayrı tarihlerde yapılmaktadır. Bu nedenle, öğrenciler birçok özel üniversitenin sınavlarına girebilir. Öğrencilere ait bilgi ve belge ile sınav sonuçları birlikte değerlendirilerek öğrenciler seçilir. Ayrıca üniversitelerin kendi bünyesindeki liselerden mezun olanlar, üniversiteye sınavsız alınır (Burn ve arkadaşları, 1971). Bunun yanı sıra, kurumların çok az bir bölümü (yaklaşık % 15'i) öğrenci adaylarını yalnızca okul yöneticilerinin tavsiyeleriyle seçer (Eurich, 1981).

Japonya'da öğretim dili Japonca'dır. Ancak İngilizce öğretim yapan üniversiteler de vardır. Bunlar Uluslararası Hıristiyan Üniversitesi, Uluslararası Japon Üniversitesi ve Sophia Üniversitesi'dir. Bunlardan Uluslararası Japon Üniversitesi Niigata'da, diğerleri Tokyo'dadır (AIEJ, 1987).

Yükseköğretim paralı ve özel kurumlarda oldukça pahalıdır (Alpay, 1988; Güvenç, 1983; Kohen, 1982).

Japonya'da öğretmen yetiştiren kurumlara da üniversitenin ulusal, yerel ya da özel oluşuna göre öğrenci seçilmektedir. Bir farklılık söz konusu değildir.

Türkiye'de Ünlversitelere Öğrenci Seçimi

Türkiye'de, tüm üniversite ve yüksekokullara öğrenci seçimi, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan sınavlarla gerçekleştirilir. Başvuran öğrenci, ortaöğretim başarı notlarına, yükseköğretim programı tercihlerine, bu programların kontenjanları ve koşullarına göre seçilir. Ortaöğretim kurumlarını birincilikle bitiren adaylar ise, yükseköğretim kurumlarında ayrılan kontenjanlara, tercih ve puanları göz önünde tutularak yerleştirilir. Bu adaylar, en az 11 yıllık örgün eğitim görmek zorundadır.

Bir mesleğe yönelik programlar uygulayan liselerin, örneğin öğretmen lisesi mezunlarının, aynı alanda bir yükseköğretim kurumuna girerken, başarı notları ayrıca saptanan bir katsayı ile çarpılmak suretiyle değerlendirilir. Bu not, giriş sınavı puanına eklenir. Yine belli sanat dallarında üstün yeteneği olan öğrenciler, ilgili dalda eğitim yapmak koşuluyla, yukarıda ifade edilen esaslar içinde belirlenen özel yöntemlerle yükseköğretim kurumlarına alınabilirler (ÖSYM, 1989).

1950'lerden önce yükseköğretim programlarına öğrenci seçimi sorun yaratmamıştır. O dönemlerde, her lise öğrencisi mezuniyet sınavlarına ek olarak Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin gözetiminde bir olgunluk sınavına girmiştir. Bir programa mevcut kapasitenin üstünde başvuru olduğunda, genellikle olgunluk sınavlarında alınan sonuçlar seçme ölçütü olarak kullanılmıştır (ÖSYM, 1988; Mihçioğlu, 1969). Ancak zamanla öğrenci sayısının kapasitenin üstünde artış göstermesi, yükseköğretim kurumlarını sınavla öğrenci seçmeye zorlamıştır. Yükseköğretim kurumlarına giriş sınavı 1964-1965 öğretim yılından itibaren kısmen merkezileşmiştir. İTÜ, ODTÜ, MEB'na bağlı öğretmen yetiştiren kurumlar ile bazı akademiler kendi öğrenci seçme sistemlerini kullanmışlardır. ÖSYM 1974'te kurularak, merkezi seçme sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Öğretmen yetiştiren kurumlar da 1978'den itibaren bu sisteme dahil edilmiştir. Bu merkez 1981'de YÖK'e bağlanmış ve adı da Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) olarak değiştirilmiştir. Aynı yıl iki aşamalı bir sınav uygulamaya konmuş ve adayların lise not ortalaması, birleşik sonuçların hesaplanmasında dikkate alınmıştır.

ÖSYM 1987 yılında birinci aşama sınavını iki amaca hizmet edecek biçimde düzenlemiştir: İkinci aşamaya girecek öğrencileri saptamak ve birinci aşama sonuçlarına göre yükseköğretim programlarına öğrenci kabul eden kurumlara adayları yerleştirmek. Özel yetenek gerektiren yükseköğretim kurumları, seçimlerini birinci aşama sonuçlarına göre yapar. Ayrıca özel yetenek ve becerileri ölçmek üzere kendi ölçütlerini kullanırlar. Bu kurumlar; güzel sanatlar, beden eğitimi ve spor, endüstriyel sanatlar eğitimi veren okullardır.

Üniversite sınavlarına 1974'te 209.000 öğrenci başvurmuşken, bu oran günümüzde 700.000'in üstüne çıkmıştır. Bu sınavlar şöyle gerçekleşmektedir: Birinci aşama sınavına girebilmek için ortaöğretime bitirmiş veya son sınıf öğrencisi olmak gerekir. Bir yükseköğretim kurumuna kayıtlı ya da bu kurumlardan mezun olanlar da bu sınavlara girebilme hakkına sahiptir.

Adaylar başvuru formlarına not ortalamalarını, birinci ya da ikinci ya da her iki sınava girme durumlarını belirtmek durumundadır.

Birinci aşama sınavında üç bölümden oluşan bir test verilir. Bu üç bölümlü testin ilki adayların sözel, ikincisi sayısal yeteneklerini ölçmeyi amaçlar; üçüncü bölüm ise yabancı dil bilgisini ölçmek için düzenlenmiştir. Yalnızca öğrencinin yabancı dil düzeyini belirlemeyi amaçlar. Birinci aşama sınavı, Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Sosyal Bilimler, Matematik, Fen Bilimleri ile Yabancı Dil sorularını içerir.

Tüm ülkedeki il merkezleri ile Lefkoşa'da aynı gün ve saatte tek oturumda gerçekleştirilen birinci aşama sınavı, genellikle Nisan ayında yapılır. Tüm adaylar üç saatlik sürede çoktan seçmeli test sorularını yanıtlar. Sınav kağıtlarının dağıtımı ve toplanması özel kuryelerle yapılır.

Değerlendirilen birinci aşama sonuçları adaylara gönderilir. Aday, özel yetenek ve beceri isteyen bölümler ile birinci aşama sınavıyla öğrenci alan AÖF gibi kurumlara girmek isterse, ilan edilen kayıt süresinde başvurarak gerekli işlemleri yapar.

İkinci aşama sınavına, birinci aşama sınavını kazananlar girebilir. Seçme ve yerleştirme amacına hizmet eden ikinci aşama sınavında, adaylara Fen Bilimleri, Matematik, Türk Dili ve Edebiyatı, Sosyal Bilimler ve Yabancı Dil alanlarında sorular yöneltilir. 1990 yılında yapılan bir değişiklikle, adayların tercihleri doğrultusunda, Türkçe - Matematik - Fen Bilimleri, Türkçe-Matematik - Sosyal Bilimler veya Türkçe - Sosyal Bilimler - Yabancı Dil testlerinden birisini yanıtlamaları gerekmektedir. Örneğin, Mühendislik dallarında tercih yapan adayların Türkçe - Matematik - Fen Bilimleri sorularını içeren testi yanıtlamaları gerekirken, Hukuk, İşletme, İktisat gibi dalları tercih edenlerin Türkçe - Matematik - Sosyal Bilimler testini almaları söz konusudur. Yine Psikoloji, Sosyoloji, Yabancı Dil gibi dalları yeğleyenler, Türkçe - Sosyal Bilimler - Yabancı Dil testini yanıtlarlar. Sınavın ikinci aşamasında kullanılan testler, adayların ilgili alanlardaki birikim ve başarı düzeylerini ölçmek üzere hazırlanır.

Sınavın ikinci aşaması, Haziran ayının ikinci yarısında, 38 il merkezinde yapılır. Bu sınav tek oturumda, aynı gün ve saatte uygulanır. Sınav süresi üç buçuk saattir ve sınav kağıtlarının dağıtımı ve toplanması yine özel kuryelerce yapılır.

Türkiye'deki 29 üniversitenin tüm lisans programları ikinci aşama sınavıyla öğrenci seçer. Adaylar en fazla 24 program seçebilir.

Türkiye'de üniversiteye giriş büyük bir yarış gerektirdiği için, adayların büyük bir bölümü özel dersanelere gider. Dersane sayısı 1983'te 174 iken, bu rakam 1988'de 662'ye ulaşmıştır (Duman, 1987). Hafta sonları ve yarıyıl sonu tatilinde yoğun bir eğitim gören bu öğrenciler, günde yaklaşık iki-üç saatlerini özel dersanelerde geçirmektedir.

Türkiye'de öğretim dili çoğunlukla Türkçe'dir. Boğaziçi, Hacettepe, Orta Doğu Teknik ve Gaziantep Üniversiteleri ile tek özel üniversite olan Bilkent'te öğretim dili İngilizce'dir.

Yükseköğretim parasızdır ancak öğrencilerden belirli oranlarda harç alınır. Öğretim alanına göre bu miktar farklılaşmaktadır. Ayrıca özel Bilkent Üniversitesi'nde öğretim oldukça pahalıdır.

Türkiye'de öğretmen yetiştiren kurumlara da adaylar, öğrenci seçme ve yerleştirme sınavları sonuçlarına göre alınır. Ancak Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri ve İlkokul öğretmeni yetiştiren Eğitim Yüksekokulları ile özel yetenek ve beceri gerektiren resim, müzik, beden eğitimi öğretmenliği programlarına birinci aşama sonuçlarına göre öğrenci seçilir. Bunun dışında kalan alanlara öğrenci seçimi, ikinci aşama sınavı sonuçlarına göre yapılır. Öğrenci seçiminde bilişsel davranışları ölçen objektif testler dışında, ayrıca bir ölçüm aracı kullanılmaz.

Japonya ve Türkiye'de Üniversite ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Öğrenci Seçiminin Karşılaştırılması

Her iki ülkede üniversitelere öğrenci seçme işlemi bir merkez üstlenmiştir. İki ülkede de birinci aşama sınavında benzer sorular yöneltilmektedir. Japonya'da ikinci sınavı her üniversite kendisi düzenlerken, Türkiye'de bu işlemi ÖSYM yapmaktadır. Japonya'da bilişsel davranışlar ile duyuşsal özellikler dikkate alınırken, Türkiye'de yalnızca bilişsel davranışlar ölçülmeye çalışılmaktadır. İkinci aşama sınavı soruları birbirinden farklıdır. Farklı olduğu bir diğer yan, Japonya'da davranış özellikleri, fiziksel sağlık durumu ve devam çizelgesi, üniversiteye girişte önemlidir. Öğrencilerin okul başarı durumu, her iki ülkede de dikkate alınır.

Türkiye'de tek özel (vakıf) kurum olan Bilkent Üniversitesi'ne de, ÖSYM sınavıyla öğrenci alınmaktadır. Japonya'da ise, özel üniversitelerle tüm yüksekokullara tek aşamalı, ayrı bir sınavla öğrenci seçilmektedir. Bu seçimde, öğrencilere ait bilgiler, belgeler ve sınav sonuçları rol oynamaktadır. Özel üniversitelerin lise kısmını bitiren mezunlar, sınavsız alınır. Ayrıca kurumların çok azı (% 15), öğrenci adaylarını okul yöneticilerinin önerileriyle seçmektedir.

Japonya'da üniversite sınavı şiddetli bir yarışmayı gerektirir. Ayrıca öğrenciler, istedikleri üniversiteye girebilmek için üç-beş kez sınava girebilir. Türkiye'de de sınavlar çok seçici olmakla birlikte, Japonya'da olduğu gibi, "sınav cehennemi" biçiminde değildir. Yine Japon öğrencilerin, Türk öğrencilerden fazla sınava girdiği söylenebilir. Çünkü Japonya'da bitirilen üniversite, bireyin yaşamını büyük ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle öğrencilerin % 90'ı jukulara (özel dersanelere) gitmektedir. Türkiye'de de öğrencilerin büyük bir bölümünün özel dersanelere gittiği söylenebilir.

Japonya'da yükseköğretim paralıdır. Türkiye'de ise, parasız olmakla birlikte, öğrenciler belirli miktarlarda öğrenim harcı ödemektedir. Her iki ülkede de özel üniversiteler çok pahalıdır. Öğretim ana dille yapılmaktadır ancak her iki ülkede yabancı dille eğitim yapan kurumlar da vardır.

Japonya ve Türkiye'de öğretmen yetiştiren kurumlar için ayrı bir sınav yapılmaz. Japonya'da kurumun özel, yerel ya da ulusal oluşuna göre öğrenci seçilir. Türkiye'de birinci aşama sınavıyla, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri ile yetenek ve beceri gerektiren Resim, Müzik ve Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği programlarına öğrenci alınır. Diğer programlara ikinci aşama sınavıyla öğrenci seçilir. Türkiye'nin Japonya'dan farklı olduğu bir başka yanı da, öğretmen lisesi mezunu olup da, öğretmenlik programını seçen öğrencilerle ilgili olmasıdır. Buna göre, adayın başarı notu, saptanan katsayı ile çarpılarak giriş sınavı puanına eklenir.

Yukarıda Japonya ve Türkiye'de üniversitelere öğrenci seçimine ilişkin benzerlik ve farklılıklar verilmeye çalışılmıştır. Bundan sonra ise, benzer ve farklı yanlarının nedenleri yorumlanmaya çalışılacaktır.

Japonya'da öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçilirken yalnızca bilişsel davranışlar değil, duyuşsal özellikler de dikkate alınmaktadır. Ayrıca öğrencilerin başarı durumu, davranış özellikleri, fiziksel sağlık durumu ve devam çizelgesi gibi belgeler ve kayıtlar da önemlidir. Oysa Türkiye'de, yalnızca bilişsel davranışlar ile okuldaki not durumuna göre öğrenci seçilmektedir. Bireylerin başarılı, verimli olmaları ve psikolojik doyuma ulaşmaları büyük ölçüde, seçtikleri mesleğin, ilgi, istek, yetenek ve gereksinimlerine uygun olmasıyla mümkün olabilir. Bu hususlar da, ancak, duyuşsal özelliklerinin bilinmesiyle gerçekleşebilir. Japonya'da öğrencilerin bireysel ilgi, yetenek ve gereksinimlerinin gerçekçi bir biçimde değerlendirildiği ve öğretmenlerin de rehberliğiyle, bu meslek seçiminin gerçekleştirildiği söylenebilir. Türkiye'de ise, Işıksoluğu (1987), Maaske (1956) ve Yeşilyaprak (1986)'ın da vurguladığı gibi; öğrenciler, bireysel ilgi ve yetenekleri başta olmak üzere, özelliklerini tanımadan ve gereksinimlerinin bilincine varmadan meslek seçimi yapmaktadır. Bu da, örneğin, sabır gibi öğretmenlikte gerekli olan temel özelliklerden yoksun öğrencilerin, bu mesleği seçmesine neden olabilmektedir. Ayrıca ilgi duyulmayan, benimsenmeyen bir alanda öğrenim görmek, isteksizliğe, başarısızlığa, verim düşüklüğüne ve bunalıma neden olabilir. Bu yüzden, öğrencilerin meslek seçiminde duyuşsal özelliklerinin, davranış ve fiziksel sağlık durumunun da bilinmesi son derece önemli ve gereklidir.

Her iki ülkede de, üniversite sınavları oldukça seçicidir. Ne var ki, Japonya'daki sınavlar, Türkiye'de olduğundan daha çetindir. Bunun nedeni de, Japon toplumunda bitirilen kurumun, büyük ölçüde bireyin toplumsal konumunu belirlemesi olabilir. Üniversite sınavlarının seçiciliği, Türkiye'de de, kuşkusuz, daha nitelikli öğrencilerin sisteme kazandırılması isteminden ve hedefinden kaynaklanabilir.

KAYNAKLAR

- AIEJ. **ABC's of Study in Japan 1987-88**. Tokyo: Association of International Education, Japan Publications, 1987.
- Alpay, Şahin. "Eğitimde Japon Mucizesi". **Cumhuriyet**. Mayıs (1,2,3,4) 1988: 13,6,6,6.
- Akarsu, Füsün. **Yabancı Ülkelerde Yükseköğretim Öğrenci Alımı Uygulamaları**. Basılmamış Kitap Metni. Ankara: ÖSYM Yayınları, 1986.
- Bowles, Frank. **Yüksek Öğrenime Giriş: Üniversiteye Kayıt ve Kabulleri Hakkında Milletler Arası İnceleme**. Çeviren: Necmi Sarı. Cilt I. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, 1967.
- Burn, Barbara B; Philip G. Altbach; Clark Kerr and James A. Perkins. **Higher Education in Nine Countries**. New York: McGraw-Hill Book Company, 1971.
- Duman, Tayyip. "Özel Dersaneler ve Fonksiyonları". **Milli Eğitim**. 74:27-33, Ekim-Aralık 1987.
- Eurich, Nell P. **Systems of Higher Education in Twelve Countries: A Comparative Wlev**. New York: Prager Publications, 1981.
- Güvenç, Bozkurt. **Japon Kültürü**. 2. Baskı. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1983.
- Işıksoluğu, Müberra. "Nitelikli Öğretmen Yetiştirmede Bazı Sorunlar". **Eğitim ve Bilim**. 11, 63: 21-26, Ocak 1987.
- Japan Pictorial (Quarterly Magazine)**. "Education", 9,3:1-6, 1986.
- Kohen, Sami. **Bugünkü Japonya**. İstanbul: 1982 (Y.Y.Y.)
- Maaske, Roben J. **Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Hakkında Rapor**. Ankara: Maarif Basımevi, 1956.
- Mihçioğlu, Cemal. **Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz**. Ankara: A.Ü. Basımevi, 1969.
- Monbusho (Ministry of Education, Science and Culture). **Outline of Education in Japan**. Tokyo: Ministry of Education Publications, 1987.
- . **Education in Japan**. A graphic Presentation. Tokyo: Research and Statistics Division, Minister's Secretariat, 1982.
- . **Educational Standards in Japan**. Ministry of Education, Science and Culture Publications, 1978.
- ÖSYM. 1988. **Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı İkinci Basamak Sınavı**. Ankara: ÖSYM Yayını, 1988.

----- **Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Adayları İçin Üniversiteler Yükseköğretim Programları ve Meslekler Rehberi.** Hazırlayan: Yıldız Kuzgun. Ankara: ÖSYM-AGB Yayını, Mayıs 1989.

Passin, Herbert. "Education and Career". **Comparative Perspectives on Stratification.** Mexico, Great Britain, Japan. 2nd Printing. Boston: Little, Brown and Company, 1972: 159-179.

----- "Japan". Educational and Political Development. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1965.

Shimahara, Nobuo K. "Japanese Education and Its Implications for U.S. Education". **Phi Delta Kappan.** 66, 6: 417-423, Feb. 1985.

Sumiya, Mikio. "The Function and Social Structure of Education: Schools and Japanese Society". **Selected Readings on Modern Japanese Society.** California: McCutchan Pub-Corp., 1971.

Unesco. **World Guide to Higher Education: A Comparative Survey of Systems, Degrees and Qualifications.** 2nd edition. Scotland: Bowker Publishing Company/Unipub. The Unesco Press, 1982.

Yeşilyaprak, Binnur. "Gençlere Meslek Seçiminde Yapılacak Yardımlar". **Eğitim ve Bilim.** 10, 59:28-32, Ocak 1986.

**TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ
ÖĞRETİM DİZİSİ YAYINLARI**

	FİYATI
— Ortaöğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları	<u>6.000.-</u>
— Ortaöğretim Kurumlarında Fen Öğretimi ve Sorunları	6.000.-
— Ortaöğretim Kurumlarında Matematik Öğretimi ve Sorunları	6.000.-
— Ortaöğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Sorunları	6.000.-
— Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları	6.000.-
— Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları	6.000.-
— Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları	7.000.-
— Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Öğretimi ve Sorunları	(Baskıda)